

OCTOBER 2021 / Vol:7, Issue:45 / pp.1912-1918

Arrival Date : 15.10.2021

Published Date : 25.11.2021

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.779>

Cite As : Aydın, S. (2021). "Merkez Bankası Faiz Kararlarının Ticari Bankaların Finansal Performansına Etkisi", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 7(45):1912-1918.

Research Article

MERKEZ BANKASI FAİZ KARARLARININ TİCARİ BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSINA ETKİSİ¹

The Effect Of Central Bank's Interest Rate Decisions On The Financial Performance Of Commercial Banks

Selin AYDIN

Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Finans Enstitüsü Sermaye Piyasası Tezli Yüksek Lisans, İstanbul/Türkiye

ORCID: 0000-0002-1324-8553

ÖZET

Merkez Bankası faiz kararları ticari bankaların finansal performansını etkilemektedir. İstikrarlı büyüme ve dış denge sorunu gibi temel sorunların özellikle döviz kurlarındaki oynaklıktan etkilendiği bilinmektedir. Merkez Bankası döviz kuru oynaklıklarına karşı faiz kararları ile müdahale etmektedir ve istikrar sağlamayı hedeflemektedir. Cari açık problemi olan ülkelerin cari açığı daha fazla artış gösterdiği zaman istihdamın artması ve işsizlik oranlarının azalması beklenmektedir. Böylelikle, makalenin bulgular kısmında da kısaca belirtmiş olduğum gibi ekonomik dalgalanma yaşanmaktadır. Dolayısıyla, faizlerdeki değişim ülke ekonomisini doğrudan ilgilendirdiğinden gelişmekte olan ülkeler de sıkı para politikası uygulayarak faiz azaltmaya gitmektedir. 2020 yılında atılan politika adımlarında birçok kez ihale faiz oranının indirilmesine karar verilmiş olduğu halde haftalık repo yapılmasına yönelik öneriler devam etmektedir. Bu dönemde, fonlama yönünde kısıtlamalar mevcuttur. Bankalar fonlama sağlarken önlem alarak ilerlemektedir. Kısa vadeli enflasyon hedeflemesiyle fiyat istikrarının sağlanması kolay değildir. Son yıllarda giderek artan işsizlik oranları istihdam sorununu beraberinde getirdiğinden istihdam oranlarının artırılması için hükümetin daha fazla iş fırsatları üretmesi gerekmektedir. Kısa süreli enflasyon hedeflemeleri cari dengede de olumsuz etkiler meydana getirmektedir.

Bu çalışmada, Merkez Bankası faiz kararlarının ticari bankaların finansal performansını açıklama gücü incelenmiştir. Çalışmada kullanılan veri seti 2009-2019 tarihleri arasında kapsamaktadır. Bu tespit için regresyon analizinden yararlanılarak model hazırlanmıştır. Excel aracılığıyla korelasyon matrisi hesaplanmıştır. Ardından, değişkenlere ayrı ayrı normal dağılım testi uygulanmıştır. Model, istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Faiz koridoru, CDS, ROM

Jel Kodu: E42, E44, E58

ABSTRACT

Central Bank rate decisions affect the financial performance of commercial banks. It is known that fundamental problems such as stable growth and external balance are particularly affected by the volatility in exchange rates. Central Bank intervenes against exchange rate volatility with interest rate decisions and aims to provide stability. When the current account deficit of countries with current account deficit problems increases more, it is expected that employment will increase and unemployment rates will decrease. Thus, as I have briefly mentioned in the findings section of the article, there is an economic fluctuation. Therefore, since the change in interest rates directly concerns the economy of the country, developing countries are also reducing interest rates by applying tight monetary policies. Although it has been decided to reduce the auction interest rate many times in the policy steps taken in 2020, suggestions for weekly repo still continue. There are restrictions on funding in this period. Banks should proceed with precaution when providing funding. It is not easy to achieve price stability with short term inflation targeting. Since the increasing unemployment rates in recent years bring along the employment problem, the government needs to produce more work opportunities in order to increase the employment rates. Short-term inflation targeting also creates negative effects on the current account balance.

In this study, the power of The Central Bank's interest rate decisions to explain the financial performance of commercial banks was investigated. The data set used in the study is included the period between 2009-2019. For this determination, the model was prepared using regression analysis. Correlation matrix was calculated via Microsoft Excel. After that, the normal distribution test was applied to the variables separately. The model was not statistically significant.

Keywords: Interest corridor, CDS, ROM

Jel Classification: E42, E44, E58

¹ Bu makale IERFM2021 Kongresinde sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve düzenlenmiş halidir

1. GİRİŞ

Bankaların karlılığını etkileyen kontrol edebileceği ve kontrolü dışında birçok faktör bulunmaktadır. Merkez Bankası'nın uyguladığı faiz kararları bankaların performansını artırıcı ve azaltıcı eğilim yaratmaktadır. Bankaların faiz kararlarına gösterdiği tepki ne kadar likit varlıklara sahip olduğu ile ilgilidir. Likit varlıklar risklerin azaltılmasına yardımcı olmaktadır. Merkez Bankası para politikası kararlarıyla ticari bankaların kredi ve mevduatını yasal yollarla kontrol etmektedir. Uygulanan para politikalarının ekonomiyi nasıl yönlendirdiği ve bankaların performansında ne kadar etkili olduğu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Enflasyon tahmininin düşmesiyle ulusal paraya olan güven artmaktadır. Bu durum, Merkez Bankası'nın daha çok rezerv para bulundurmasına neden olur. Bankaların sermaye yapısı ile karlılıkları arasında da doğrudan bir ilişki vardır. Sermaye yapısının işleyişi, borç ve özkaynakların dağılımı ile nasıl yönetilmesi gerektiği oldukça önemlidir. Özkaynaklardaki bir birimlik artış, bankaların yabancı kaynağa yönelmesini azaltır. Bu durum, karlılığı olumlu yönde etkiler. Yapılan yapısal düzenlemeler bu anlamda bankaların özsermayelerini güçlendirmesine sebep olmuştur. Bankaların finansal performansını kontrol etmesinin temeli bu varsayma dayanır.

Genellikle, hükümetler diğer makroekonomik göstergeleri de göz önünde tutarak bankaya fiyat istikrarı sağlaması için bağımsızlık tanır. Merkez Bankası'nın amacı piyasadaki belirsizliği ortadan kaldırmaktır. Buna bağlı olarak TCMB'nin yükümlülükleri ve bu yükümlülükleri yerine getirmeye yönelik uyguladığı politikalar Türkiye ekonomisinin gelişimini belirler.

Yapılan literatür çalışmalarına bakıldığında, daha önce konunun birçok değişken ve yöntemlerle incelendiği görülmüştür. Finansal kriz dönemlerini kapsayan çalışmaların veri setleri kriz dikkate alınarak seçilmelidir çünkü banka bilançoları kriz dönemlerinde değişir. Merkez Bankası piyasaya ne kadar çok para tedavül ederse, paranın değeri o kadar düşer. Bu durum, likit olmayan finansal aktifleri nakite çevirme sorununu beraberinde getirir. Para arzının kontrolüne bağlı olarak paranın devir hızının düşmesi sonucu fiyatlar genel düzeyi düşer ve deflasyonist etki varlık fiyatlarının da düşmesine neden olur. Haftalık repo faizleri, gecelik faiz oranları, gösterge faizi ortalama maliyetleri yükselttiğinden kredi daralmasına yol açar. Tüm bunlar göz önünde bulundurularak makalenin yöntem ve bulgular bölümünde kullanılan regresyon analizi ile değişkenler arasındaki anlamlılık derecesine bakılarak makro çerçevede bir çalışma oluşturuldu.

2. LİTERATÜR

Orhan ve Erdoğan çalışmalarında, para politikalarının ekonomiye olumlu yönde etki ettiği dönemler için Merkez Bankası'nın piyasadaki menkul değer alım-satımı yaparak müdahalede bulunduğunu belirtmişlerdir. Zorunlu karşılıklardaki bir artışın, para arzının daralmasına yol açtığını ve tersi durumda da para arzında genişleme olduğunu açıklamışlardır.

Demirhan yaptığı uygulamada (2013), geleneksel para politika araçlarının dışına çıkmıştır. Çalışmasına rezerv opsiyonu mekanizması ve asimetric faiz koridoru araçlarını dahil etmiştir. Çalışmasına göre finansal istikrarın sağlanmasında kaldıraca dayalı zorunlu karşılık oranı etkindir. Konuya ilgi duyanlar için yol gösterici niteliktedir.

Doğru, çalışmasında ticari bankaların zorunlu karşılık uygulamalarının, fonlama maliyetlerinde etkili olduğunu göstermektedir. Zorunlu karşılık oranlarının yüksek tutulmasının kredi hacimlerinin daralmasına neden olduğu açıktır. Para arzında daralma yaşanacaktır. Finansal istikrarı desteklemek için kapsamlı bir tedbir seti uygulanmalıdır.

Çetin, para politikalarının gelişimi üzerine yaptığı çalışmada TCMB'nin para politikası uygularken yeni piyasa araçları geliştirdiği görülmüştür. Çalışması, 1970-1980 yılları arasında kapsamaktadır. Bu dönemde TCMB tarafından yapısal düzenlemeler uygulanmıştır. Kısaca, mevduat munzam karşılık oranlarının, sermaye piyasalarının gelişmemiş olduğu ekonomilerde çok sık kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Merkez Bankası'nın uyguladığı para politikaları Hazine ve devletin uygulamada olan iktisat politikalarına paralel bir yapı ve işleyişe sahip olmalıdır.

TCMB Enflasyon Raporu (2020), likidite yönetimi çerçevesinde sıkılaştırıcı adımlar atılmıştır. Politika faizi sabit tutulmuştur. Yabancı para zorunlu karşılık oranları artırılmıştır. Kredi büyümesinde yavaşlama görülmüştür. Enflasyon tarafında iyileşme hedeflenmiştir. Hazırlanan endeksler sayesinde birçok çıkarımda bulunmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler düşük enflasyon doğrultusunda mali yapılarını koruma eğilimindedir. Türkiye'de ise enflasyondaki yükselişe bağlı olarak risk primi de artan seviyesini sürdürmektedir.

Parasız, bankaların ayırdıkları zorunlu karşılıkların para arzını kontrol etme amacı taşıdığı anlatmıştır. Piyasadan menkul kıymet satın alınması ve kıymetlerin piyasaya satılması dolaşımdaki banknotların çekilmesiyle sonuçlanır. Merkez Bankası, likidite arzını gerekli düzeyde tutmalıdır. Likidite sorununun olmaması ve bankaların borçlarını ödeme gücü yıllar önce zorunlu karşılıkların geliştirilmesiyle sağlanmıştır. Günümüzde de birçok ülkenin merkez bankası ve FED piyasaya faiz indirimi ile likidite sağlama uğraşındadırlar.

Öçal ve Çolak, Merkez Bankası'nın aldığı kararların ticari bankaların yönetilmesine ve hedefledikleri performanslara doğrudan etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Kur politikası uygulamaları, para politikası hedeflerine uygun olarak belirlenmektedir. Bu durum, Türkiye'de dalgalı döviz kuru sistemi uygulanmasının bir sonucu niteliğindedir.

Garry (2003), sermaye piyasalarında merkez bankalarının fiyat istikrarı sağlarken üstlendiği rolü anlatmıştır. Sistemik finansal riski yönetmek açısından fiyat istikrarının önemi belirtilmiştir. Sistemik risk makul derecede iyi yönetildiğinde mali krizlerin meydana gelmeyeceği görüşündedir. Sistemik bir olayın olumsuz sonuçları reel ekonomiyi etkilemektedir.

Kılıcı çalışmasında haftalık repo oranı, faiz oranı koridoru, karşılık oranlarını değişken olarak kullanmıştır. Son dönemlerde faiz oranlarının yükseltilmesi gerekli görülmüştür. Değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisi incelenmiştir.

Soylu, Korkmaz ve Çevik makale çalışmalarında, Merkez Bankası tarafından faizlerin açıklandığı dönemlerde türev piyasalarda kazanç ile volatilitedeki farklılıklar gözlenmiştir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın faiz kararlarını açıkladığı zaman dolar kurundan elde edilen kazanç eksi değer şeklinde seyir izlerken volatilitenin diğer günlere göre azaldığı sonucuna varılmıştır.

Köse, Atik, Yılmaz'ın yaptıkları uygulamada, gelişmiş ülkelerde faiz kararlarının eğilimi ve bu doğrultuda iktisadi dalgalanmalar görülmüştür. Türkiye için uygulama alanları değerlendirilerek öneriler geliştirilmiştir.

3. YÖNTEM

Merkez Bankası faiz kararları ile ticari bankaların performansı arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla çoklu regresyon analizi uygulanmıştır ve modelde Merkez Bankası faiz kararlarının bankaların finansal performansı üzerinde ne kadar etkili olduğu veya aksinin tespit edilip sunulduğu bir çalışma yapılmıştır. Hipotez üzerinde çalışırken 2009-2019 periyodundaki TCMB (O/N) faiz oranlarından bağımlı değişken verileri elde edilmiştir. Aynı döneme ait bağımsız değişken verileri ise; Türkiye Bankalar Birliği veri tabanından alınmış olup daha önceki çalışmalar da göz önünde tutularak üç değişkenli bir model oluşturulmuştur. Modelde yer alan değişkenler X1= Sermaye yeterlilik oranı, X2= Ortalama özkaynak karlılık oranı, X3= Ortalama aktif karlılık oranı, Y= Merkez Bankası (O/N) faiz oranları bağımlı değişken olarak sıralanmaktadır. Değişkenlerin aldığı değerler aşağıdaki gibidir:

Tablo 1. 2009-2019 periyodundaki TCMB (O/N) faiz oranları ve Değişkenler

Yıllar	Y	X1	X2	X3
2009	9	20,9	20,6	2,6
2010	9	19,2	18,1	2,4
2011	12,5	16,7	14,2	1,8
2012	9	18,1	14,4	1,8
2013	7,75	15,4	13,1	1,6
2014	11,25	16,4	12	1,4
2015	10,75	15,6	10,8	1,2
2016	8,5	15,5	13,5	1,5
2017	9,25	16,8	14,9	1,7
2018	25,5	17,4	13,8	1,5
2019	13,5	18,4	10,6	1,2

Tabloda yer alan değişkenler arasındaki korelasyon matrisinin hesaplanması için veri çözümleme metodu kullanılmıştır ve böylece değişkenlerin sahip oldukları korelasyonlar rahatlıkla incelenebilmektedir.

Tablo 2. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Matrisi

	Y	X1	X2	X3
Y	1			
X1	0,028043	1		
X2	-0,21183	0,732729	1	
X3	-0,2927	0,739659	0,980378	1

Bu doğrultuda, Merkez Bankası O/N faiz oranı(Y) ile sermaye yeterlilik oranı(X1) çok düşük bir pozitif korelasyona sahiptir. Merkez Bankası faiz oranı ile ortalama özkaynak karlılık oranı (-0.21) seviyesinde negatif korelasyon göstermektedir. Yine Merkez Bankası faiz oranı ile ortalama aktif karlılık oranı arasında negatif korelasyon olduğu görülmektedir. Böylece değişkenler arasında zayıf ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Korelasyon matrisi, değişkenler arasındaki yönü ve gücü belirlediğinden ileriye yönelik tahminler de yapılabilir. Ortalama aktif karlılık oranı ile sermaye yeterlilik oranı arasında pozitif bir korelasyon bulunduğu söylenebilir. İki değişken arasında yüksek düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Ortalama aktif karlılık oranı ile ortalama özkaynak karlılığı oranı arasında da pozitif bir korelasyon olduğu görülebilir. Aynı şekilde, özkaynak karlılığı oranı ile sermaye yeterliliği oranı arasında da pozitif korelasyon tespit edilmiştir.

Bu bölümde, korelasyon analizi ile değişkenler arasındaki ilişkinin şiddeti ve yönü anlatılmıştır. Bağımlı değişken olarak elde edilen TCMB (O/N) faiz oranlarının bağımsız değişkenlerin üzerine etkisi analiz edilmiştir. Araştırmanın modelinde nicel yöntemler ön plana çıkmaktadır. Araştırma sürecinde araştırma konusunun belirlenmesiyle birlikte değişkenlerin daha çok birbiriyle ilişkili süreçleri ele alınmıştır. Çalışma yapılırken çeşitli yıllara ait literatür de göz önünde tutularak üç değişkenli bir doğrusal regresyon modeli kurgulanmış olup bağımsız değişkenler tarafından açıklanma olasılıkları saptanmıştır. Ölçülebilen değişkenler kullanılmıştır. Bankaların finansal performans ölçümü faiz oranlarındaki değişime karşı gösterilen tepki ile test edilip bulgular elde edilmiştir. Burada öncelikle ülkemizdeki ticari bankalar için faiz oranı uygulamalarının bankalardaki likidite yönetimi bakımından önemini belirtmek gerekir. Merkez Bankası para politikası kararlarının faiz oranları ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Faiz oranlarındaki hareketlilik sermaye piyasalarını da farklı seviyelerde etkilemektedir. Bulgular bölümünde, kullanılan metotlar sayesinde ulaşılan regresyon istatistiklerine yer verilecektir.

4. BULGULAR

Sermaye yeterlilik oranı bankalarda risk ağırlıklı varlıkların asgari oranda sermaye bulundurması gerektiğini gösteren orandır. Bu oran, banka bilançolarındaki sorunlu varlıkların tespit edilmesine yardımcı olmaktadır. Aktif karlılık da ticari bankalarda karlılık ölçmede kullanılan kriterlerdendir. Kullanılan bağımsız değişkenler ile merkez bankası para politikası kararlarının ticari bankaların finansal performansına olan etkisi anlamlılık bakımından karşılaştırılmıştır. Uygulanan analiz sonucunda elde edilen istatistik sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo 3. Regresyon istatistikleri

Regresyon İstatistikleri

Çoklu R	0,589886597
R Kare	0,347966198
Ayarlı R Kare	0,06852314
Standart Hata	4,810933692

Değişkenler arasındaki korelasyon test edildikten sonra regresyon analizi ile seçilen değişkenler arasında oransal ilişki ortaya çıkmıştır. Seçilen bağımsız değişkenlerin topyekün ilişkisi ile Y bağımlı değişken arasında 0.58 oranında ilişki vardır. Bağımsız değişkenlere ilave bir değişken daha eklendiğinde Y üzerinde ne kadar katma değer yaratacağı istatistiksel olarak gözlemlenmiştir. Tablo 3'e göre, standart hata oranının 4.81 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Varyans Analizi

ANOVA	df	SS	MS	F	Anlamlılık F
Regresyon	3	86,46169183	28,82056	1,245213	0,363529482
Fark	7	162,0155809	23,14508		

Burada kurgulanan model için seçilen bağımsız değişkenler tarafından yüzde 86.46'sının açıklandığı söylenebilir. Varyans analizi grup ortalama verilerine de ulaşılan istatistiksel modeli ifade ettiğinden çok yönlü yorum ve gözlem yapılabilir.

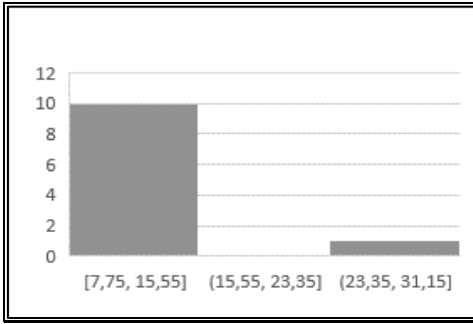
Tablo 5. Varyans Analizi Sonuçları

	<i>Katsayılar</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-değeri</i>	<i>Düşük %95</i>	<i>Yüksek %95</i>
Kesişim	-11,0600697	18,87983102	-0,58581	0,576392	-55,703776	33,58363657
X1	1,475677659	1,316348708	1,121039	0,299252	-1,63699242	4,588347738
X2	3,082982745	2,6071029	1,182532	0,2756	-3,081836	9,24780149
X3	-27,5001908	17,47896101	-1,57333	0,159641	-68,8313659	13,8309843

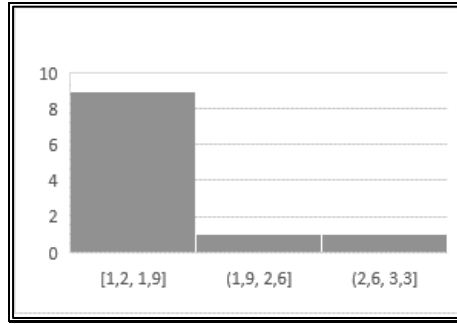
Sermaye yeterlilik oranındaki %1'lik artış, Merkez Bankası gecelik faiz oranını %1.47 etkilediğinden P-değerinin 0.29 olduğu görülmektedir. Bu oran, Merkez Bankası faiz oranını açıklamada sermaye yeterlilik oranı düzeyini istatistiksel olarak göstermektedir. Merkez Bankası'nın oluşturduğu farklı faiz düzeyleri sermaye hareketlerinde oynaklığa sebep olur. Sermaye girişi bir taraftan likidite sorununu ortadan kaldırırken bir yandan da dış ticaret dengesinde olumsuz sonuçlar yaşanmasına sebebiyet verir. Ülkemiz ekonomisi bir bütün olarak düşünüldüğünde, gerek alınan faiz oranları kararları olsun gerekse enflasyon değerleri olsun temel hedef piyasadaki güveni ve istikrarı sağlamak olmalıdır. Merkez Bankası'nın uyguladığı faiz kararları bizi birçok varsayıma götürmüştür. Ancak bu çalışmada, değişkenlerin istatistiki olarak bir ilişkisi bulunmamaktadır.

4.1. Normal Dağılım Histogramı

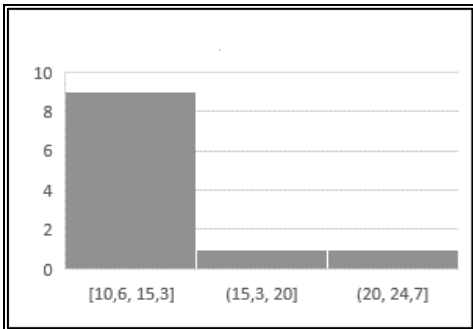
Çalışmada, değişken verileri esas alınarak her birine ayrı ayrı normal dağılım testi de uygulanmıştır. Seçilen değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermedikleri tespit edilmiştir.

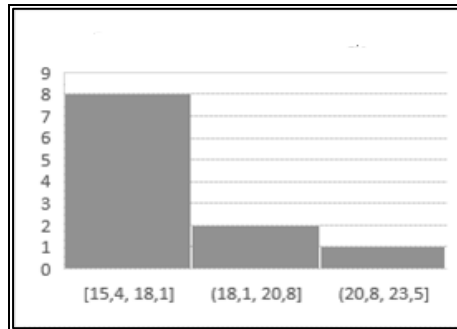
Grafik 1. Merkez Bankası gecelik faiz oranı

Grafik 2. Ortalama aktif karlılık oranı

Grafik 3. Ortalama özkaynak karlılığı oranı

Grafik 4. Sermaye yeterlilik oranı

Faizlerin yüksek olması, reel ekonomi tarafında da yapılan yatırımları etkilemektedir. Merkez Bankası'nın uyguladığı faiz kararları ekonomik dalgalanmalar olduğunda birbirinden farklı seyir göstermektedir. Her bankada olduğu gibi Merkez Bankası'nın da ekonominin durgunluk ve dip noktasını yaşadığı dönemler için etkin bir kriz yönetimi politikası bulunmaktadır. Bu durum, gayrisafi yurtiçi hasılanın azaldığı dönemler için geçerlidir. Yani ekonomi zirvedeyken yavaş yavaş resesyona geçmektedir ve daralmayla birlikte dip noktasını gördüğünde kriz yönetimi politikaları ön plana çıkmaktadır. Alınan önlemler sayesinde ekonomi dibi gördükten sonra tekrar büyümeye geçmektedir. Böylelikle, enflasyon riski azaltılmaktadır. Enflasyona bağlı olarak cari işlemler denge düzeyi artmaktadır. Ülke risk primini temsil eden CDS primlerinde de iyileşme meydana gelmektedir. Bankalar açısından, likidite sorunu yaşamaları halinde gecelik olarak belli oranda Merkez Bankası'ndan borçlanabilmektedirler.

Merkez Bankası faiz koridoru aracını ne kadar geniş tutarsa, kısa vadede faizleri öngörebilmek o kadar zorlaşmaktadır. Sermaye yeterlilik rasyosu, finans piyasasında risk yönetimi ve piyasa disiplini oluşturmak amacıyla getirilen Basel Kriterleri'nin önemli bir parçasıdır. Bir banka ödeme güçlüğüne düştüğünde bu sermaye ile devamlılığını sağlamaktadır. Aktif karlılık oranı ne kadar yüksek olursa banka küçük yatırımlarla

daha fazla karlılık elde etmektedir. Bankacılık sektörünün sahip olduğu özkaynak karlılığının ekonomik büyümede büyük payı vardır. Bu nedenle ülkemizdeki para otoritesinin ekonomideki hedeflerine ulaşmak için aldığı kararlar ne kadar gerçeğe yakın olursa bankacılık sektörü o kadar karlılık sağlamaktadır.

5. SONUÇ

Çalışmada, Merkez Bankası faiz kararlarının ticari bankaların finansal performansına etkisi araştırılmış ve bu doğrultuda bağımlı değişken olarak gecelik faiz oranı incelenirken bağımsız değişken olarak sermaye yeterliliği, özkaynak karlılığı ile aktif karlılık incelenmiştir. Yapılan çalışmalarda genellikle bankaların karlılığı bu değişkenlerle analiz edilmiştir. Çalışma, iktisadi olarak anlamlı olsa da istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır.

Türkiye’de Basel II ile getirilen sermaye yeterliliği sınırı minimum %8’dir. Günümüzde BDDK, bankalardan sermaye yeterlilik rasyosunu %12 olarak talep etmektedir. Faizlerin düşük olması dolaşımdaki parayı da arttırdığından ülkeden döviz çıkışı olur ve ülke parası değerini kaybeder.

İstatistiksel yöntemlerle modelin yönü belirlenmiş olup modelin R kare istatistiği düşük çıkmıştır. Daha sonra her bir değişkene ayrı ayrı uygulanan normal dağılım testi sonucunda dağılımın basıklık ile çarpıklık değerlerinin sıfıra yakın olmaması nedeniyle değişkenlerin hiçbirinin normal dağılmadığı görülmüştür. Bu çalışmada, sermaye yeterliliği ile karlılık arasında ters ilişki saptanmıştır.

Enflasyon beklentilerinin kontrol edilmesi, risklerin sınırlanması amacıyla para politikalarında sıklaşma adımları atılırken faizler sabit tutulup likidite tedbirleri sürdürülmüştür. Merkez Bankası bu dönemlerde bilançosunu daha dikkatli izlemeli ve yükümlülüklerini belirlemelidir. Para politikası, maliye politikası ve kur politikalarında istikrar hedeflemelidir.

2021 yılında beklenen enflasyon artışı nedeniyle para politikalarında sıklaştırmaya gidilmesi planlanmaktadır. TCMB, vadeli repo ihale faiz oranlarına ağırlık vermesi gerekir. Geç likidite penceresi ile faiz koridorunun, gecelik faizlerdeki değişimin kontrol edilmesi dışında kullanılmaması öngörülmüştür. Zorunlu karşılık oranlarının kullanımına daha fazla önem verilecektir. Bunlar ile birlikte kurumsal yönetim ilkelerine bağlı olarak veri paylaşımını yaygınlaştırmayı amaçlamaktadır. Enflasyon raporlarında paylaşılan tahminler gelecek yıl enflasyon beklentileri için ara hedef olacaktır. Zorunlu karşılık düzenlemeleri ile TL ve döviz likiditesi etkin bir şekilde yönetilmeye çalışılacaktır. Hazırlanan raporlar doğrultusunda sıklıkla risk değerlendirmeleri yapılacaktır. Bu durumda, repo ihale faizleri Merkez Bankası’nın gündeminde olmaya devam eder.

KAYNAKÇA

- Arıcan E. & Okay G. (2014). Ekonomik İstikrarsızlık Ortamında Merkez Bankalarının Uyguladığı Para Politikaları ve Türkiye Örneği. İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi, 1(1).
- Arzova S. B. (2020). Endekslerle Türkiye Ekonomisi. Remzi Kitabevi.
- Aydın, Y. (2016). Türkiye'de Para ve Kur Politikası . İstanbul: Der Yayınları.
- Berger A. & Bouwman C. (2010). Bank Liquidity Creation, Monetary Policy and Financial Crises.
- Chang J. & Jansen D. W. (2005). The Effect of Monetary Policy on Bank Lending and Aggregate Output: Asymmetries from Nonlinearities in the Lending Channel . 129-153.
- Çetin, M. Ö. (2016). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Para Politikası Uygulamalarının Gelişimi. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 8(14), 67-101.
- Çolak, Ö. F. (2007). Finansal Piyasalar ve Para Politikası. Gazi Kitabevi.
- Demirhan B. (2013). Türkiye'de Yeni Yaklaşım Çerçevesinde Para Politikalarının Finansal İstikrarı Sağlama Yönünde Uygulanması, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi.
- Doğru, B. (2015). Merkez Bankası Para Politikası Stratejileri. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Huizinga H, & Demirgüç-Kunt A. Financial Structure and Bank Profitability, Tilburg University
- Kılıcı, E.N. (2019). Türkiye'de Enflasyon ve Merkez Bankası Faiz Oranları Arasındaki İlişkinin Analizi: Fourier Yaklaşımı. 135-146.

Köse Y.; Atik M. & Yılmaz B. (2015). Türkiye İçin Negatif Faiz Oranının Uygulanabilirliği ve Analitik Olarak İncelenmesi. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 7(13), 321-339.

Mishkin, F. S. (2007). A Study Macroeconomics, The Federal Reserve's Enhanced Communication Strategy and The Science of Monetary Policy, Cambridge

Ngo P.T.H. (2006). Endogenous Capital and Profitability in Banking, The Australian National University, Working papers in Economics and Econometrics.

Orhan O. (2018). Para Politikası. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Öçal T. (1999). Finansal Sistem ve Bankalar. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Övenç G. (2019). Küresel Bağlamda Para Politikası ve Finansal Piyasalar: Türkiye İçin Analizler ve Öneriler. İstanbul: Yalın Yayıncılık.

Parasız, İ. (1993). Para Politikası Keynesgil İktisadın Düşüşü ve Yükselişi. Ezgi Kitabevi.

Schinasi, G. J. (2003). Responsibility of Central Banks for Stability in Financial Markets, IMF working paper.

Stella, P. (2005). Central Bank Financial Strength, Transparency and Policy Credibility, IMF Staff Papers.

TCBM, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, Kanun Numarası :1211

TCBM, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası 2021 Yılı Para ve Kur Politikası

TCBM, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, www.tcmb.gov.tr